

Vitéz Anita – 2017.11.06.

Hídfoállítás a császárvárosban

Könyv a Bécsi Magyar Történelmi Intézet és az osztrák Collegium Hungaricum történetéről

A magyar–osztrák kulturális kapcsolatok két fő intézménye, a *Collegium Hungaricum* és a *Bécsi Magyar Történelmi Intézet* huszadik századi történetét mutatja be *Ujváry Gábor* új kötete. Neves szakemberek részvételével a minap a *Nemzeti Múzeumban* rendeztek kerekasztal-beszélgetést a kiadványról, felidézve többek között a kultúrpolitikai kapcsolatok történetét és *Klebelsberg Kuno* tevékenységét is.

Mintegy háromszázötven oldalon át tárgyalja Bécs és a magyar kulturális külpolitika kapcsolatait *Ujváry Gábor* történész új könyve, a *Kulturális hídfoállítások II.* címmel a *Ráció* kiadónál nemrég megjelent kiadvány. Az előzményeket is bemutató munka a Bécsi Magyar Történelmi Intézet és a *Collegium Hungaricum* – amelyeknek a szerző vezetője is volt – 20. századi szerepére, kultúrpolitikai küldetésére helyezi a hangsúlyt. A minap a *Nemzeti Múzeumban* kerekasztal-beszélgetéssel kísérve mutatták be a kötetet, *Hermann Róbert* hadtörténész, a *Veritas Intézet* kutatócsoport-vezetője és a *Magyar Történelmi Társulat* elnöke vezetésével. Az eseményen *Fazekas István* történész, az *ELTE* docense, aki húsz éven át volt magyar levéltári delegátus Bécsben, arról szólt: az osztrák főváros a magyarság számára az 1526 és 1918 közötti időszak kulturális öröksége miatt fontos, és számos levéltári forrás 1926 óta közös szellemi tulajdon képez. Ezt az úgynevezett badeni egyezmény tette lehetővé, magyar delegátusok működhetnek az osztrák állami levéltárban, a tudományos szolgálatot pedig kiegészíti, hogy 1963-ban újjáalakult a *Collegium Hungaricum* is. A magyar tudományos jelenlét Ausztriában ugyanakkor sokkal korábbra nyúlik vissza, a 19. századtól *Gévay Antal*, *Thallóczy Lajos* és *Károlyi Árpád* a bécsi magyar források kiadásában európai színvonalú munkákkal járultak hozzá a későbbi kutatásokhoz.

L. Simon László író-történész, kultúrpolitikus arra emlékeztetett: ahhoz, hogy Bécsben tudományos intézmény alakuljon, szükség volt *Klebelsberg Kuno* kultuszminiszterre, aki azon munkálkodott, hogy „kiművelt főket” juttasson döntéshozó helyzetbe. Mint hozzátette, ma már elképzelhetetlennek tűnik, hogy ha valaki tudós és politikus is egyben, akkor valami tudományos intézmény élére kerül. *Klebelsberg* annak idején kikötötte, hogy a Bécsi Magyar Történelmi Intézet nem használható fel politikai propagandacélokra, *Ujváry Gábor* könyvéből pedig jól kiolvasható, mekkora küzdelem övezte a *Collegium Hungaricum* Kádár-kori újraindítását – mutatott rá.

Hiller István történész, kultúrpolitikus, aki ösztöndíjasként kutatott Bécsben, hangsúlyozta: *Klebelsberg* kultuszminiszteri működésekor, a két világháború között tudatos elitépítés zajlott, amelynek határon kívül és belül is voltak hídfoállításai. Ahogy ugyanis Bécs mellett Rómában és Berlinben is magyar intézet, azaz *Collegium Hungaricum* alakult, úgy a budapesti *Eötvös Collegium* – amelynek alapítása ugyan korábbi évtizedekre nyúlik vissza – éppen a két világháború közti időben élte virágkorát, és adta a magyar szellemi elit számára az utánpótlást: *Szekfű Gyulát*, *Benda Kálmánt*, *Kosáry Domokost* és másokat. Akiktől, mint *Hiller* kiemelte, aztán ő maga és *Fazekas István* is tanulhatott. A volt oktatási miniszter azt is elmondta: ma mindenki „ostobaságnak tartja”, ha a politikai oldalak kontinuitásról beszélnek, pedig kontinuitás nélkül nincs építkezés, de fontos az is, hogy stabil intézményi bázisa lehessen a tudományos működésnek. „Szerintem a *Balassi Intézet* fölállításra jó döntés volt az első Orbán-kormány, hiszen a mai hálózat minden intézménye, ha különböző színvonalon is, de működik és nem veszteséges” – mutatott rá *Hiller*.

A *Nemzeti Múzeum* főigazgatója, *Varga Benedek* pedig arra hívta föl a figyelmet: a kulturális külpolitikának mindig alkalmazkodnia kell a jelen adottságaihoz, ezáltal a kultúrpolitika sosem lehet csak történelmi, mert természetét tekintve mindig dinamikus marad.

Forrás:

http://magyarhirlap.hu/cikk/102297/Hidfoallas_a_csa_szarvarosban

Válogatta: Fonyó Istvánné